

KERTINĖ PARAŠTĖ

Kalėdų džiaugsmas

Pirmą Kalėdų naktį angelas prabilo į piemenis, kurie sergėjo savo bandą laukuose prie Betliejaus, šitokia naujiena: „Nebijokite! Štai aš skelbiu jums didį džiaugsmą, kuris bus visai tautai“ (Luko 2:10). Angelas skatina piemenis anąkart ir mus šiandien džiaugtis.

Ar mes įstengiame džiaugtis Kalėdų metu? Tikriausiai mes esame išvargę nuo pastarųjų savaitių begiojimo ir ruošimosi šventėms, skubėdami iš vienos paruočtų į kitą, ieškodami tinkamų dovanų šeimos nariams, rašdami kalėdinius sveikinimus ir pasirūpindami tradicinius Kūčių valgius. Šalia savo eilinių kasdieninių pareigų ir darbų mes tikriausiai pabaliavojome ir darbovietėse, ir šeimose, ir su pažįstamais.

Gal mes kartais net laukėme, kad visa švenčių ruošimosi įtampa pagaliau baigtųsi, ir kad mes vėl turėtume kasdienines ramybės. Toks švenčių nuovargis dažnai pridengia mūsų galimą džiaugtis; mums nebėra nei laiko, nei dėmesio, nei jėgų tinkamai patirti kalėdinį džiaugsmą. O jeigu jūs netekote mielo šeimos nario per šiuos metus, Kalėdos jums gali būti iš tikrųjų niūrus ir sunkus laikas.

Kokiose sąlygose mes ir besirandame, kada ateiname į bažnyčią arba atveriamė Šventą Raštą, Kalėdų evangelija skelbia mums: „Nebijokite! Štai aš skelbiu jums didį džiaugsmą, kuris bus visai tautai. Šiandien Dovydo mieste gimė Išganytojas. Jis yra Viešpats Mesijas“ (Luko 2:10-11). Kada angelas skelbė „didį džiaugsmą“, jis tikriausiai norėjo ką nors kita išreikšti negu mus raginti dirbtinei šypsenai ir tokiu būdu pridengti mūsų nuovargį, nusivylimus ir gyvenimo sunkumus. Angelas čiagi skelbia džiaugsmą, kuris pilnesnis negu pasilinksmimai, dovanos ir baliai, kurias žmonės paprastai pažymėti šventės. Angelas čiagi skelbia nuolatinį džiaugsmą, kuris tęsiasi ilgiau negu kokia nors šventiška nuotaika, kuri ateina ir praeina, ir savo pranykimu mus apvilia, kada sugrįžtame į kasdienybę.

Koks iš tikrųjų yra džiaugsmas, kurį angelas mums skelbia Kalėdoms? Atsakymui pasiklauskime, kuris iš mūsų nesidžiaugiamė kūdikio gimimu, nors kartais ir sunkiomis sąlygomis? Džiaugsmas juk yra neišvengiamas mū-

šų širdies atsiliepiamas, sulaukus naujagimį, sūnų ar dukrą, anūką ar anūkė. Panašiai angelas skelbia džiaugsmą tautai, nes nežymiamie Betliejaus kaimelyje, gyvulių tvarto ėdžiose gimė nepaprastas kūdikis, apie Kurį jis skelbia: „Šiandien Dovydo mieste jums gimė Išganytojas. Jis yra Viešpats Mesijas“ (Luko 2:12).

Angelas čiagi skelbia nesulaikoma džiaugsmą, kuris kyla nežmogaus pastangų dėka, bet Dievo veikimo dėka. Džiaugsmo priežastis, tai Išganytojo gimimas. Gilus dvasinis širdies džiaugsmas nepriklauso nuo mūsų išorinių buities sąlygų, bet nuo paties Kristaus, kuris pasilieka su mumis visados iki pat pasaulio pabaigos. Dievo kūrybingos meilės paslaptis, apreiškta Kristuje, yra tyro krikščioniško džiaugsmo šaltinis. Tikintysis į Kristų niekad negali prarasti džiaugsmo, nes jis niekad negali prarasti Kristaus.

Kalėdų geroji naujiena kviečia mus visa širdim trokšti Kristaus. Atsiminkite, Jis iškentejo visa, kas slepia mūsų širdis. Niekas neištinka mus, ko Jis pirma nebūtu patyręs ir nugalėjęs. Niekas nepasilieka ilgiau negu Jo meilė. Jokia pikta jėga nenugalės Jo karalystės, nors laikinai ir kitaip atrodytu. Dievas sutaikė pasaulį su savim savo Sūnaus įsikūnijimu ir išvadavimu. Viskas, kad prieš Jį iškyla, ilgainiui pranyksta. Istorija mums jau davė žymiu, pavyzdžių šiam tvirtinimui, kaip mes matėme nacizmo ir komunizmo žlugime mūsų amžiuje. Įsidėmėkite tai šiandien iš naujo mūsų širdyse. Kadangi Viešpats valdo pasaulį, mes galime švęsti Kristaus gimimo šventę su džiaugsmu.

Dar daugiau, mes laukiame Viešpaties paskiausios dienos su viltimi, kada Jo Sūnus sugrįš šlovelyje prikelti mirusius ir perduos savo Tėvui atliktą išvadavimo darbą. Tokia viltis atneša džiaugsmą savaime. Tai yra tyras ir pastovus džiaugsmas, kurį suteikia Viešpaties Dvasia (Gal. 5:22). Toks džiaugsmas negali būti ilgainiui prislėgtas, nes tai yra džiaugsmas Viešpatyje, o Viešpats yra tas pats vakar, šiandien ir per amžius (Heb. 13:8). Tokiu būdu mūsų viltis yra tvirta Tame, kuris pastovus; kuris gaubia mus savo malone kiekvienu akies mirksniu, ir kuris saugo mus nuo beviltiškumo.

Šventas Raštas ir nūdien prašnekina žmogų...

Su Šv. Rašto vertėju kun. Antanu Rubšiu
kalbasi Aldona Zailskaitė

— Iki Jūsų padaryto viso Senojo Testamento vertimo iš pradinų kalbų, išleisto šiuolaikine lietuvių kalba, Senojo Testamento vertimą teturėjome tik arkivyskupo Juozapo Skvirecko, padarytą iš lotyniškosios Vulgatos, kurią iš originalių kalbų išvertė šv. Jeronimas 4-ajame šimtmečiuje. Nuo jo vertimo praėjo 1,600 metų. Per tą laiką atrasta daugiau senųjų Švento Rašto rankraščių. Atrasti (tik šiame šimtmečiuje) seniausio Senojo Testamento knygu rankraščiai — Kumrano ritiniai. Ir šis Jūsų padarytas vertimas atspindi tuos naujuosius archeologijos bei rankraščių analizės mokslų atradimus. Kuriuose Senojo Testamento knygos pastebėtume didžiausius skirtumus tarp šio ir tarp arkivyskupo Skvirecko vertimo iš Vulgatos?

— Skaitydami Šventą Raštą, turėtume būti dėkingi daugeliui žmonių, kurie iš meilės Dievo žodžiui stengėsi rūpestingai perduoti iš kartos į kartą Dievo Knygos turtus. Mūsų laikus nepasiekė jokios Švento Rašto knygos originalas. Ką nūdien turime — visa yra originalo rankraščiai ir vertimai. Perrašinėtojai perdavė Dievo žodį kartų kartoms. Ankstyviausieji Senojo Testamento rankraščiai — kaip Jūs taikliai pastebėjote — yra Kumrano ritiniai iš pirmojo prieškristinio šimtmečio. Dauguma rankraščių — Senojo ir iš pradžių Naujojo Testamento — buvo Šv. Rašto fragmentai ant trapezų papiruso. Tik vėliau — 3-iajame ir 4-ajame kristiniame šimtmečiuje — imta naudoti pergamentą visam Šventam Raštui užrašyti. Senovės krikščionių Bendrijos Šventas Raštas neturėjo šiuolaikinės darnios Knygos formato. Padalijimas į skyrius ir

eilutes buvo įteisintas Viduramžiais. Iki to laiko ribos tarp sakinių ir skaitinių Švento Rašto knygos buvo nepastovios. Ne nuostabu, kad daugelio perrašinėtojų ranka, skirtingų siekių ir igūdžių įtaigaujama, neišvengiamai sukūrė savo variantų ir padarė klaidų gausiam Švento Rašto perrašyme. Taip pat ir senieji rankraščių vertimai ir kitas kalbas — tarkime, lotynų, sirų, koptų... — turėdami panašiu problemų, padarė klaidų ir neišvengė aiškinių, kurie nukrypsta nuo hebrajų, aramėjų ir graikų — pradinų Švento Rašto kalbų. Šiuolaikinis Švento Rašto pradinio teksto lukštenimas — kritiškas teksto šaltinių vertinimas — padeda susieti senuosius rankraščius, pastebėti variantus, suvokti variantų kilmę ir atkurti kiek galima patikimą tekstą. Senojo Testamento rankraščių atradimas tarp Kumrano ritinių buvo svarbus įvykis, nes davė visu tūkstančiu metų ankstyvesnį Senojo Testamento tekstą. Stebina faktas, kad, nepaisant kai kurių variantų, pajunti nuostabią atitiktį tarp pirmojo prieškristinio šimtmečio Švento Rašto rankraščių ir 3-iojo bei 4-ojo kristinio šimtmečio. Tai liudija, kad šventraštis kraitis buvo perduodamas su nepaprastu kruopštumu. Po šios ilgokos įžangos, leiskite atsakyti į Jūsų klausimą: „Kuriose Senojo Testamento knygos pastebėtume didžiausius skirtumus tarp šio — [tai yra šiuolaikinio vertimo] — ir tarp arkivyskupo Juozapo Skvirecko vertimo iš Vulgatos?“ Atsakyčiau trumpai: „Visose knygos“. Dėl ko taip sakau? Dėl to, kad Arkivyskupo vertimas buvo iš vertimo. Šv. Jeronimo vertimą 4-ajame šimtmečiuje sąlygojo ir Švento Rašto turimas tekstas, ir vertimai, ir Šv. Rašto mąstysenos bei rašymo būdų pažinimas, ir tuometinis šventraščių kalbų žinojimas, ir Artimųjų Rytų pažinimas. Vertimas iš esmės yra aiškinimas. Taigi vertimą iš vertimo sąlygoja dvigubas aiškinimas. Pamenu arkivyskupo Juozapo Skvirecko kalbą Romoje kunigams, pagerbiant jo vertimo laidą. Vienas dalyvių paklausė: „Kodėl, Ekscelencija, taip puikiai mokėdamas hebrajų kalbą, nevertėte Senojo Testamento iš hebrajų kalbos?“ Nusispysojęs Arkivyskupas atsakė: „Tokia buvo tvarka“. Tiesa, jo vertimas buvo iš vertimo, bet jo paaiškinimai yra nūdien svarūs, nes atspindi tai, kas tuomet buvo žinoma apie Dievo Knygą.

— Verčiant iš pradinų kalbų, tarkime, tenka susidurti su tu kalbų ir laikų pasaulėžiūra, kultūra ir mąstysena, kuri, žinoma, labai skiriasi ne tik nuo 20-ojo šimtmečio Vakarų kultūros ir savimonės, bet ir nuo lietuviškos mąstysenos bei pasaulėžiūros. Kokius patyrė didžiausius galvosūkius, bandant perkelti į lietuvišką idiomą įvairių Švento Rašto pasaulių mąstyseną ir sąvokas?

— Leiskite man visų pirma galytėtis su Jūsų klausimu ne

Aleksandra Kašubienė

Madona su kūdikiu
(Keramika)

Mergelei Marijai

Nėra tau vietos prisipildžiusioj užiegoj. Ir kodėl?
Visas pasaulis per ankštas tam, kas tavo viduj.

Andreas Gryphius
(Vokiečių poetas, 1616-1664)

kaip Senojo Testamento vertėjui, bet kaip šiuolaikiniam tikinčiam žmogui. Daug dalykų Senajame Testamente gali žmogų sutrikdyti. Tik pagalvokite, Dievas sukietina faraono širdį ir po to siunčia baumes, įsako izraeliečiams užimti Kanaaną ir sunaikinti jo miestus su visais gyventojais bei galvijais! Be to, įsako elgtis pagal dėsni „akis už akį, dantis už dantį...“ Ne jau tai Dievo žodis — šventa mūsų tikėjimo Knyga? Kaip suprasti Dievo įėjimą į žmonijos istoriją ir žmogaus gyvenimą? Kokia tad yra Senojo Testamento mąstysena? Kokios yra jo pagrindinės sąvokos? Nuo pat pirmo puslapio Senasis Testamentas liudija, kad Dievas prašnekina žmogų tokį ar tokia, koks jis ar ji yra, kviesdamas nebūti auka, bet kurti su juo istoriją. Tas žmogus buvo semitas, gyveno Artimuosiuose Rytuose ir turėjo savo gyvenimo būdą bei papročius. Kadangi Dievas, Visatos Kūrėjas, kalba per žmones žmonių būdu, todėl reikia Šventame Rašte skaitytis su žmogiškuoju elementu. Kadangi žmonės, per kuriuos Dievas ir nūdien kalba, tikėjo, kad Dievas yra visko Viešpats, todėl jis liečia ne tik faraono širdį, bet valdo ir semitų karo papročius, įsako riboti kerštą už nuoskaudą — tik dantį už dantį, tik akį už akį, o ne daugiau. Betgi reikia neužmiršti, kad Dievas yra apvaizdus, Pedagogas — Auklėtojas — ir veda žmogų į bendražmogiškumą. Juk Jėzus, mūsų Kristus, yra tikras Abraomo sūnus ir tobulas izraelietis. Savo gyvenimu ir mokymu jis apreiškė: „Jūs esate girdeje, jog buvo pasakyta: 'Akis

už akį, dantis už dantį'. O aš jums sakau: nesipriešink piktam [žmogui], bet, jei kas tave užgautų per dešinį kruostą, atsiuk jam kita... Jūs esate girdeje, jog buvo pasakyta: 'Mylėk savo artimą ir nekęsk priešo! O aš jums sakau: mylėkite savo priešus ir melskitės už savo persekiotojus, kad būtumėte dangiškojo Tėvo vaikai; juk jūs leidžia saulei tekėti blogiesiems ir geriesiems, siunčia lietų ant teisųjų ir neteisųjų' (Mt 5,38-45). Šventas Raštas ir nūdien gali prašnekinti ir prašnekina žmogų — tikintį ir netikintį — nes kalba apie dabar, pavartodamas lemtingus pavyzdžius iš praeities apie žmogaus ir Dievo santykį. Užtat liturgija nūdien ne tik Kalėdų šventėje, bet ir sekundieniais bei šventadieniais, ir net kas dieną paruošia du stalus: Dievo žodžio pulą ir Kristaus Kūno ir Kraujo altorių.

— II Vatikano Susirinkimo dogminė konstitucija apie Šventą Raštą „Dievo žodis“ (Dei verbum) primena, kad „šventųjų autorių mūštai suprasti... reikia atsižvelgti į literatūrinę formą. Juk tiesa pristatoma ir išreiškiamą skirtingu būdu, žiūrint, ar tekstas yra koks istorinis aprašymas, ar pranašystė, ar poezija, ar dar kitoks“. Ketvirtame Jūsų vertimo tome — Išminties knygos — yra ir psalmės, ir patarlės, ir Jobo knyga bei Giesmių giesmė. Kokių įdomesnių galvosūkių verčiant į lietuvių kalbą sukėlė tos literatūrinės formos?

— Išminties knygos Šventame Rašte yra antikinio Rytų tautų

išminties sąjūdžio derlius, surinktas, išsaugotas ir išreiktas, paprastai, įtaigiais posakiais — aforizmais, stengiantis suprasti ir spręsti gyvenimo problemas. Išminties ieškojimas yra žmogaus kaip žmogaus poreikis: vyras ar moteris, lietuvis ar rusas, turtoolis ar vargšas ieško išminties, nes nori būti darnoje su savimi, su artimu ir aplinka. Išminties knygos tas atspindi Tikėjimo bendrijos ieškojimą kelio į gyvenimo prasmę bei laimę ir didį bendražmogiškumą. Išminties buvo būdinga išsireikšti poetiška forma. Verčiant Švento Rašto poeziją, nuolat lydejo nerimas: „Kas yra poezija?“ Pripratus prie Donelaičio, Baranausko ar Maironio, Švento Rašto poeziją sunku aptarti. Poeto tikrovės išgyvenimas ir taupūs žodžiai ne syki vertė kasyti galvą. Hebrajų poezijos savybė dvieliu ir trieliu žodžių žaismu arba sugretinti tikrovės išgyvenimą, arba išreikšti kontrastą, arba praturtinti išgyvenimą man buvo didelis galvosūkis. Beje, ir Pranašų knygų autoriai buvo nuostabių poetai. Paskaitykite Izaiją, Jeremiją, Ozėją... Jie tiesiog nesidavė pagaunami į mano „žemaitiškos“ kalbos tinklą.

Manau, kad Senojo Testamento poezija man buvo sunkiausia išversti.

— Ateinančiais metais Lietuvos katalikų vyskupų konferencijos rūpesčiu pirmą kartą išeis išsivystęs Šventas Raštas šiuolaikine lietuvių kalba viename tome. Jūsų nuomone, koks gali būti didžiausias naujo, išsivystęs Švento Rašto vertimo įnašas į lietuvišką mąstyseną ir pasaulėžiūrą?

— Pranašauti nedrįsčiau, nes nesu pranašas. Norėtuši, kad jis būtų skaitomas. Šventas Raštas, o ypač Senasis Testamentas, nėra mūsųose pažįstamas. Viltį teikia Švento Rašto būreliai mūsų visuomenėje. Be to, dėstant Vilniaus Pedagoginiame universitete ir Vilniaus bei Telšių seminarijose, teko pajusti jauniu tarpe Dievo žodžio alkį. Sprendžiant iš gautų laišku, išsivystęs Šventas Raštas yra labai laukiamas Lietuvos mokyklose ir visuomenėje. Pamilti artimą — kita žmogų — reikia jį ar ją pažinti, nes norint pamilti, reikia susipažinti. Pamilti Šventą Raštą, reikia jį pažinti. Pastebėjau, kad Lietuvos aukštosiose mokyklose pasitenkinama „Švento Rašto problemų aiškinimu“, tarsi Dievo žodis — laiškas žmogui — būtų tik problemų rinkinys. Atsiprašinėjama už Senojo Testamento mąstyseną, teisėtvarką, žmonių papročius — ginant Dievo žodį, paneigiamas žmogiškasis Dievo žodžio pradas. Pasigėidau dėstymo, kurio mokė pats Jėzus Velykų rytą, ejęs kartu su mokiniais į Emausą. Lukas rašo: „Jų akys buvo lyg migla aprauktos, ir jie nepažino jo. O Jėzus paklausė: 'Apie ką kalbate, eidami keliu?' Tie nuliūdę sustojo. ... Vienas iš jų paklausė: 'Ne jau tu būsi vienintelis ateivis Jeruzalėje, nežinantis, kas joje šiomis dienomis atsitiko?' O Jėzus paklausė: 'O kas gi? Jie jam tarė: 'Su Jėzumi Nazarenu, kuris buvo pranašas, galingas darbas ir žodžiais Dievo ir žmonių akyse. ... mūsų vadovai pareikalavo jam mirties baumės ir atidavė jį nukryžiuoti. O mes tikėjome, kad jis atpirksias Izraeli... jau trečia diena, kaip tai atsitiko... Jėzus jiems tarė: 'O jūs, neišmanėliai! Kokios nerangios jūsų' (Nukelta į 2 psl.)

Šiame numeryje:

Kalėdų džiaugsmas • Viso Senojo Testamento vertimo į lietuvių kalbą autorius apie atliktą darbą • Balio Augino kalėdinė baladė • „Kalėdų paukštė“ Cleveland'e • Iš Senojo Testamento Išminties knygų • Ados Sutkuvienės pluošto meno paroda

Martin Schongauer (apie 1450-1491)

Kristaus gimimas

Balys Auginas

AMŽINYBĖS ŽIBURYS

Basa,
Ant šalto sniego,
Mintis sušalus bėgo –
Ji nešė Rašto Žodį,
Žmonijai
Sandoros teisybės kelią
Rodė,
Nelaimė ir kančios
Ji stiprino ir guodė –
Lyg paukštė ji čiulbėjo:
– Pabuskite
Gimimui Atpirkėjo!
– Šventa naktis
Išsiuvinėta žemėje
Melsvais ir sidabriniais
Siūlais tylinčios taikos –
– Išvyniojusi
Į baltą giesmę
Giedančių varpu,
Į žemę žvelgė pilnatis –
Ir skrido paukštė
Lyg mintis:
Sniege – sidabro pėdos –
Į žemę leidosi Kalėdos,

Šaltas gruodis,
Bet širdis šildė
Dievo siūstas
Rašto Žodis:
– Užgimęs Kūdikis –
Žmogus ir Dievas – Jis –
Žmonijos
Taip laukta Viltis!
Su šia Taikos Žvaigžde
Ramybę –
Širdžių tyriausią giesmę
Žemišką Brolybę! –

Pasaulio Blogis – upė neužšalanti –
Vingiuoja ir per miestus,
Ir per kaimą –
Kūčių šventa Naktie,
Suteiki dievišką palaimą.
Mums neapykantos nuodu
Ir tautžudystės kraujo
Jau užtenka! –
Žmogus pavargo. Nusivylė –
Ištieski meilės ranką! –

Pro tūkstantmetę miglą,
Pro debesėlių stiklą,
Kur švietė
Žiburys ant Kūtės –
Jį nešė žvaigždžių vaidilutės –
O ugnį Dangišką ir Šviesią
Atidavė jos žemės Sūnui,
Kurs tiltą tarp dievybės
Ir žmogaus ištiesia –

Ir pasakykim
Žmogui,
Broliui,
Artimui
Ir pasalūnui Priešui:
– Linksmų šventų Kalėdų! –

Uždege Žiburį Kalėdu,
Dangus ir angelai giedojo
Credo –
Nors žemė buvo

Esu basa mintis
Ant švenčių sniego –
Šią šviesią Naktį
Į šaltą tavo širdį
Su meilės Žiburium
Į amžinybės Šviesą
Bėgu –

Šventas Raštas ir nūdien
prašnekina žmogų...

(Atkelta iš 1 psl.)

širdys tikėti tuo, ką yra skelbė pranašai! Argi Mesijas neturėjo viso to iškentėti ir įžengti į savo garbę?! Ir, pradėjęs nuo Mozės, primindamas visus pranašus, jis aiškino jiems, kas visuose Raštuose apie jį pasakyta" (Lk 24, 13-27). Kai mokiniai Duonos lauzyme pažino Jėzų, jie kalbėjo: „Argi mūsų širdys nebuvo užsidegusios, kai jis mums kalbėjo ir atvėrė Raštų prasmę?" (Lk 24, 31-32). Norint pažinti Kristų – norint pajusti, kad Dievas žmogų myli – reikia pamilti Šventą Raštą, lemtingą pasakojimą apie žmonijos nuotykių su Dievu.

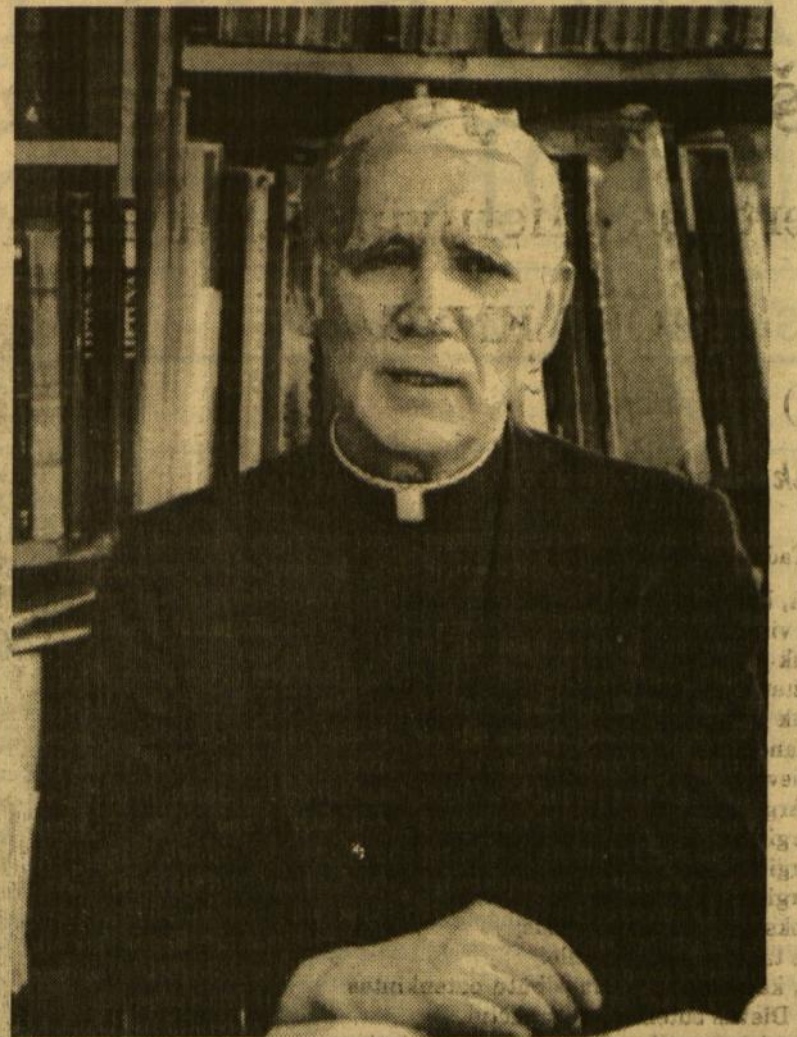
– Šiuo metu Lietuvos Biblijos draugijos rūpesčiu taip pat yra ruošiamas ekumeninė Švento Rašto laida (taip pat naudojant Jūsų ir monsinjoro Česlovo Kavaliausko vertimų tekstus), kuri taip pat numatoma pasirodysianti ateinančiais metais. Kokie bus pagrindiniai skirtumai tarp šio leidinio ir Lietuvos katalikų vyskupų konferencijos ruošiamo leidinio? Kokie rūpesčiai iškyla, siekiant leidinio, kuris būtų priimtinas visoms konfesijoms?

– Mūsų broliai ir seserys krikščionys – evangelikai – laikosi nuostatos, kad Dievo žodis Šventame Rašte nebūtų apkrautas įvadais ir komentarais. Anot jų, patys Dievo Žodžiai Šventame Rašte prašnekina žmogų, o įvadai ir paaiškinimai trukdo tiesiogiai juos išgirsti. Be to, Švento Rašto kanonas kelia problemų. Katalikų Bendrija laikosi platesnio Septuaginta – graikiškojo Švento Rašto knygų sąrašo, o protestantai – siauresnio – hebraiškojo. Katalikų kanone yra 46 Senojo Testamento knygos, o protestantų – 39, nes jie atmeta septynias knygas, būtent, Barucho, Tobito, Juditos, Išminties, Siracido bei 1-2 Makabėjų, kai kuriuos skyrius Danielio ir Ešteros knygose. Ekumeninė Švento Rašto laida atspindės šiuos abu poreikius. Įvadai ir paaiškinimai bus labai riboti, o Senojo Testamento kanono skirtumai bus pripažinti, atskirai grupuojant hebraiškojo ir graikiškojo sąrašo knygas. O Lietuvos katalikų vyskupų konferencijos ruošiamas leidinys nevenss nei įvadų, nei paaiškinimų, nei apybraižų apie Švento Rašto įkvėpimą, kanoniškumą,

aiškinimą. Šiuo metu ekumeninės laidos ruošimu rūpinasi dvi darbo komisijos. Komisijos vadovaujami „Nurodymais“, kuriuos sudarė Vatikano sekretoriatas krikščionių vienybei skatinti ir United Bible Societies. Pagal susitarimą, ši laida turėtų išvysti dienos šviesą po metų nuo paskutinės Senojo Testamento dalies – Išminties knygų – pasirodymo. „Išminties knygos“ pasirodė šių metų rugsėjo mėnesį. Tikėkimės, kad ekumeninė laida pasieks visus mūsų tautos tikinčiuosius kitų metų rugsėjo mėnesį. Lėšas šiam leidiniui teikia United Bible Societies. Mano žiniomis, ekumeninės laidos tiražas bus – 50,000. Sunkumų kelia Švento Rašto asmenvardžiai ir vietovardžiai. Mat katalikai yra daug jų perėmę iš lotyniškosios Vulgatos, o protestantai iš Martyno Liuterio vokiškojo vertimo. Stengiamasi suvienodinti. Be to, asmenvardžiai ir vietovardžiai skirtingai rašomi hebraiškame Senajame Testamente bei graikiškojo Septuagintoje ir Naujajame Testamente. Ir čia iškyla perrašymo sunkumai. Jaučiu, kad komisijos daro visa, kad Dievo žodis Šventame Rašte netaptų našta tikėjimo broliams ir seserims.

– Norėčiau dar paklausti apie talką Jūsų vertimo užduotyje. Vertimo sparta stebina – kasmet po mėlyną Senojo Testamento dalį: „Pranašų knygos“ – 1992, „Penkiaknygė“ – 1993, „Istorinės knygos“ – 1994 ir „Išminties knygos“ – 1995. Be abejojimo, ji pareikalavo ir talkos, ir lėšų. Ar galėtumėte apie tai pasisakyti?

– Mielai! Be daugelio talkos Senojo Testamento vertimas dar tebebūtų svajonė! Norėčiau paminėti a.a. vyskupą Prancišką Brazi. Jis buvo man Švento Rašto vertimo svajotojas-pirmūnas. Negaliu užmiršti a.a. kun. Stasio Ylos „skundo“, kad „neturime skaitomo“ Švento Rašto vertimo. Paprastai, tai sakydamos, pasiūlydavau ir mane su priekaištu. Vyskupas Paulius A. Baltakis, pasitaręs su Lietuvos katalikų vyskupų konferencija, mane „iškinkė“ į vertimo darbą. Maniau, kad tik „juokauja“, bet kai atvėrė mano darbui skirtą, lietuviškai rašantį kompiuterį, supratau, kad jo pasitikėjimas manimi įpareigoja. Būdamas „žemaitis iš Niujorko“, su dėkingumu naudojau lituanistų talką – rašytojas

Prelatas Antanas Rubšys

Vytauto Maželio nuotrauka

• Prelatas Antanas Rubšys šiuo metu yra profesorius emeritas Manhattan College, New York, ir Lietuvos biblines draugijos pirmininkas. Jis dėstė 1994 ir 1995 metų pavasario semestro metu Vilniaus Kunigų seminarijoje ir Telšių Kunigų seminarijoje kursų Švento Rašto temomis. Šių metų spalio 19 – lapkričio 10 dienomis su vyskupu Paulium Baltakiu, OFM, atliko Apaštalinę Lietuvos seminarijų vizitaciją. Šiuo metu ruošia viso Rašto laidą viename tome. Be to, tęsia knygos Švento Rašto kraštutose rašymą. Šis veikalas siejasi su Apaštalo Pauliaus veikla Siri-

joje, Graikijoje ir Turkijoje. Knyga atkarpos spausdinama ir Darbininke. 1995 m. gruodžio 13 d. Vilniuje įvykusiame Lietuvos nacionalinių kultūros ir meno premijų komiteto posėdyje prelatui Antanui Rubšui buvo paskirta Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija už jo bibliistikos darbus: Senojo Testamento vertimą iš hebrajų, aramėjų ir graikų kalbų, Raktą į Senąjį Testamentą bei Raktą į Naująjį Testamentą. Iškilmingas laureatų diplomų įteikimo aktas įvyks 1996 m. vasario 15 d. Vilniuje.

Jurgis Jankus, žurnaliste Salomėja Narkeliūnaitė, profesorė Albina Pribušauskaitė „lietuvi- no“ mano žemaitišką vertimą. Leidinio spausdinimo lėšomis rūpinosi prelatas dr. Vytautas Balčiūnas. „Krikščionio gyvenime“ leidyklos vadovas, padedamas kun. ist. lic. Rapolo Krasausko, Leidykla dosnia širdimi parąmą teikė prelatas Jonas A. Kūtingis, prelatas dr. Juozas Prunskis ir daugelis kitų leidyklos rėmėjų. Mėlynujų knygų kėlyto išleidimo sparta rūpinosi Teresė ir Jonas Bogutos. Techninę pagalbą man teikė Marion Skabeikius. Daugelis padėjo man „galynėtis su dvasiniais Dievo žodžiu“, pa-

drašindami žodžiu ir laišku, o ypač malda. Norėčiau paminėti bent prelatą Vytautą Balčiūną, prelatą Joną Kūtingį, kun. Vlado Aliušį, MIC. Turėčiau ir vieną prašymą. Ruošiama viso Švento Rašto laidos „camera – ready“ egzempliorius ofsetui. Trūksta lėšų. Irašomas iš naujo Česlovo C. Kavaliausko Naujasis Testamentas. Be to, prisideda korektūros išlaidos. Aukas prašoma siųsti šiuo adresu: Lithuanian Catholic Religious Aid, Inc., 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207. Pažymėti, kad skiriama „Šv. Rašto leidiniui“. Iš anksto, aciu! Teatlygina Dievas!

Balio Augino „Kalėdų paukštė“

Praėjusį sekmadienį, gruodžio 17 dieną, Cleveland'e, Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapija, kurios klebonas yra kun. Gediminas Kijauskas, SJ, sutiko klivlandiečio poeto Balio Augino naują eilėraščių rinkinį, kalėdinės poezijos leidinį Kalėdų paukštė. (Iš šio leidinio paimta spausdinama Balio Augino Kalėdų baladė – „Amžinybės žiburys“.) Sutiktuose autorius tarė žodį ir pasirašė žmonių įsigytą Kalėdų paukštę. Jos buvo nupirktos beveik 60 egzempliorių. Dalyviai buvo nustebinti ir labai patenkinti knygelės pasirodymu. Visi kartojė: „Bus puikus kalėdinis sveikinimas ir dovana“.

Gal dėl to šios Kalėdos yra šviesesnės, nes jas švenčiame poezijos ženkle. Ir tai įvyko todėl, kad mūsų parapija visada rūpinavosi ir rūpinasi dvasiniu žmogaus pėnu – malda ir poezija. Nes malda atsirado žmogaus lūpose ne atsitiktinai, o pakėlus sielą aukštyn, kalbant su Visagaliu dangaus Viešpačiu. Žmogus išmoko susikaupti ir išreikšti savo jausmus ir troškimus malda. O vėlesniais amžiais jau atsirado talentingi žmonės, kurie mokėjo savo mintis taip išreikšti, jog toji poezija tapo poetine malda!

Ją reikia pajusti ir tai yra jau dvasinis žmogaus sielos išgyvenimas. Poezija padeda žmogui tapti artimesniam, bendraujant su kitu žmogui, besidalinant savo mintimis ir jausmais.

Šiais metais Kalėdoms mūsų parapijos klebonas kun. Gediminas Kijauskas nutarė savo parapijiečiams suteikti dvasinę kalėdinę dovana – pamaitinti visus dvasiniu pėnu. Klebonas jau seniai žinojo, kad kasmet rašau kalėdinius eilėraščius, spausdinu lietuviškojo spaudoje, bet jie visi ilsisi mano rašomajam stalčiūje. Klebonas pasiūlė visus tuos eilėraščius – tas malda Kalėdinei Žvaigždei ir Gimusiųm Kūdikėliui – išimti iš stalčiaus ir išleisti jų pilną rinkinį. Tokių būdu gimė kalėdinių eilėraščių knyga, pavadinta Kalėdų paukštė, kuri tapo laiminga, išstrūkusi iš narvo į laisvę... Ten ji būtų užtroškusi ir likusi nebyli be giesmės... Sutikime šv. Kalėdas po Amžinuoj kalėdinio Žiburio, kuris turėtų mus padaryti geresniais ir atjauniančiais artimo ir žmonijos kančias. Tebūna šios Kalėdos tikra dvasinė puota!

Čia spausdiname ta proga autoriaus Balio Augino tartą žodį:

Žmogus negali gyventi be duonos – tai reikalauja jo fizinis kūnas. O ar žmogus gali gyventi be poezijos? Į tai yra vienas atsakymas: jei mes tikime į idealus, į sielą, į dvasinį žmogaus gyvenimą – tada turime aiškų atsakymą: žmogui lygiai tiek pat reikalingas ir dvasinis penas – malda ir poezija.

Bet, kaip matome, laikai keičiasi. Žmonės bando išrasti ką nors naujo, nes klasicizmas nusibosta, moralė ir žmogaus skonis keičiasi. Čia man prisimena Pulitzer premijos laureato amerikiečių poeto S. W. Merwin posakis, kai ji apspitė laikraštiniškai paklausė: kokią vertę poezija turėtų moderniam žmogui? Ir jis atsakė: „Poezija neturi vertės!“ Ir čia apstulbusiam laikraštiniškai paaiškino, kad poezija negali būti vertinama pinigais, kadangi poezi-

Iš Senojo Testamento Išminties knygu

Vertėjas į lietuvių kalbą – Antanas Rubšys

JOBO KNYGA

(6)

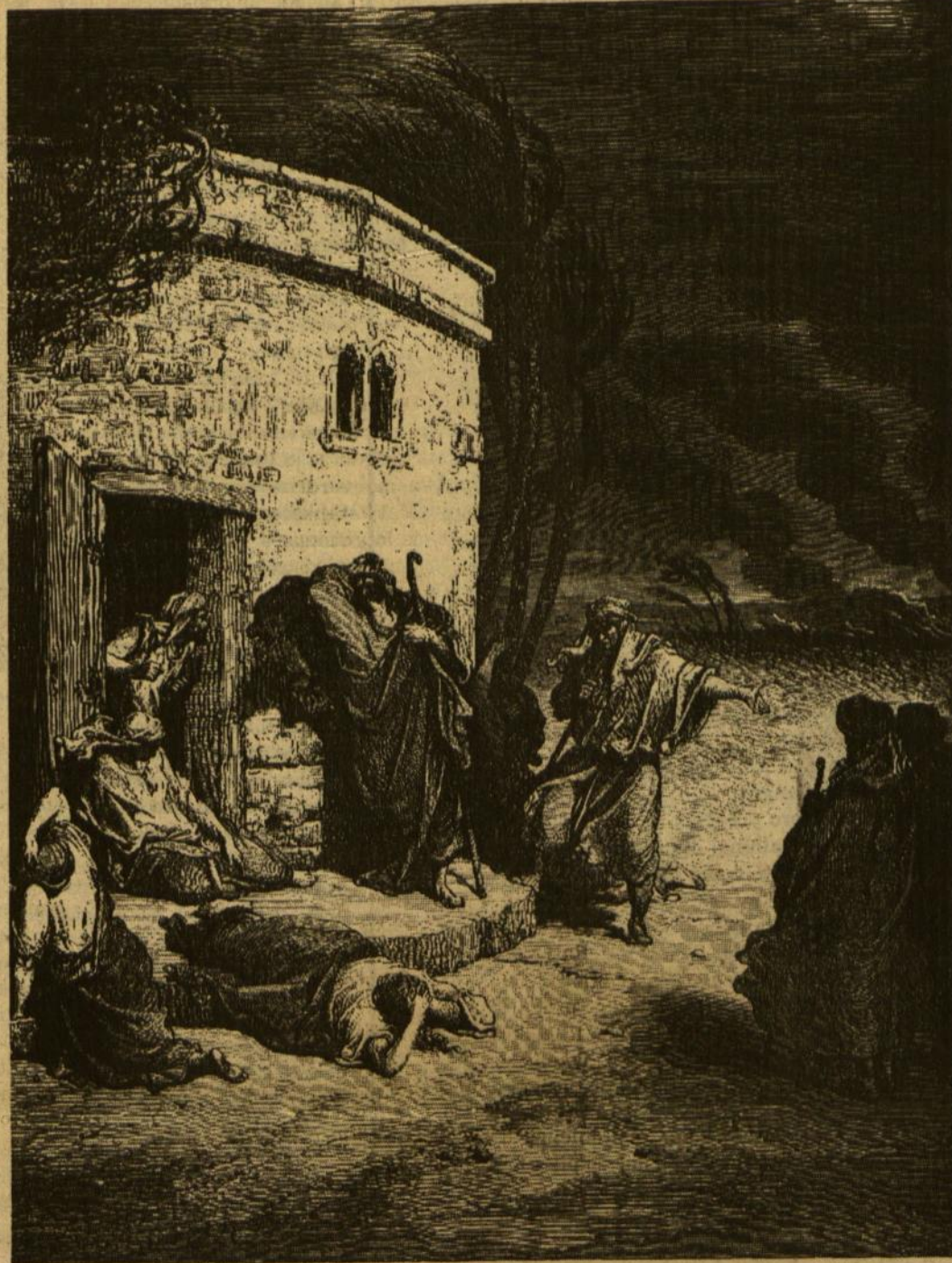
[Tik kenčiantis žino savo širdgėlą]

- 1* Tada Jobas atsakė. Jis tarė:
- 2 „A, kad mano širdgėla būtų pasverta ir visa mano neganda padėta ant svarstyklių!
- 3 Juk jos nusvertų jūros smiltis; užtat mano žodžiai buvo aštrūs.
- 4 Juk Visagalio strėlės kyšo manyje, mano dvasia čiulpia jų nuodus, Dievo šiurpulis išsirikiaęs prieš mane.
- 5* Argi mykia laukinis asilas, turėdamas žolės? Argi baubia jautis, turėdamas pašaro? Argi valgoma nesūdyta beskonį valgi? Argi turi skoni dedešvos sunka?
- 7 Toks maistas man koks; jis tarsi maistas ligonio.
- 8 O, kad mano prašymas būtų patenkintas ir Dievas suteiktų, ko trokštul!
- 9 Net jeigu patiktų Dievui mane sutrinti, duoti laisvę savo rankai ir mane nušluoti, tai būtų man paguoda!
- 10 Džiaugčiausi net veriančiu skausmu, nes neatmečiau Šventojo žodžių.
- 11 Kokios mano jėgos, kad galėčiau pakelti? Kaip ilgai gali užtekti man kantrybės?
- 12 Neįmanoma mano jėgos yra stiprumas akmenis, o mano trapi prigimtis žalvaris?
- 13 Iš tikrųjų pats sau padėti negaliu; man atimos visos išgalės.
- 14* Bėdoje kaip ši man reikia ištikimų bičiulių – ar būčiau atmetęs Visgalio baimę, ar ne.
- 15 Bet mano bičiuliai nuvilia mane kaip srovės, išdžiūstančios sausos metu.
- 16 Tirpstančio sniego ir ledų jos būna prigrūstos, bet kaitrai užėjus jos pranyksta – kai karštai, jos pasitraukia iš savo vietos.
- 18 Karavanai suka iš kelio jų ieškodami, klajoja ir pražūva dykumoje.
- 19 Temos* karavanai jų ieško, vilkstinės iš Šebos* viliasi.
- 20 Bet jie nusivilia, tuščiai tikėta, pasiekia tas vietas ir apstulbsta.
- 21 Juk dabar man tokie esate: matote mano negandą ir išsigandote.
- 22 Argi prašiau: „Duokite man dovana?“ Ar: „Duokite iš savo turto kyšį už mane?“
- 23 Ar: „Išgelbėkite mane iš priešų rankos?“ Ar: „Išpirkite mane iš engėjų nagų?“

- 24* Mokykite mane, aš tylėsiu, parodykite man, kur mano suklysta.
- 25 Kaip įtaigūs yra tiesūs žodžiai! Bet ką reiškia jūsų įrodinėjimas?
- 26 Argi jūs neprasimanote žodžių įrodinėjimams ir laikote beviličio žmogaus žodžius tauškalais?
- 27 Jūs net kaulelius mestumėte dėl našlaičio ir parduotumėte savo bičiulį.
- 28 Betgi nūn malonėkite pažvelgti į mane, į akis jums nemeluosiu.
- 29 Prašyčiau pasvarstyti, tenebūna neteisybės; apsvarstykite, aš vis dar teisus!
- 30 Ar ant mano liežuvio yra neteisybė? Ar aš neskiriu nelaimės, kai ją patiriu?“

(7)

- 1* „Argi žmogaus gyvenimas žemėje nėra sunki tarnyba?“ Argi žmogaus dienos nėra kaip samdinio dienos?
- 2 Tarsi vergas jis trokšta pavėsio, tarsi samdinyš jis laukia savo atlygio.
- 3 Man paskirti mėnesiai, pilni nusivylimų, mano dalia yra naktys, kupinos širdgėlos.
- 4 Eidamas gulti, klausiu: „Kada atsikelsiu?“ Bet naktis yra ilga, lig aušros neramiai vartausi.
- 5 Mano kūną dengia kirmėlės ir purvas, mano oda pleišėja ir pūliuoja.
- 6 Mano dienos ekleinės negu audėjo šaudyklė, be vilties jos skuba prie savo galo.
- 7* Neužmiršk, [Dieve], kad mano gyvenimas tik vėjas; niekad daugiau nematysiu laimės.
- 8 Akis, stebinti mane, manęs nebematys; tavo akis ieškos manęs, o manęs jau nebus.
- 9 Kaip debesis pamažu nyksta ir prašina, taip žengiantis žemyn į Šeolą niekad nebegrįšta.
- 10 Į savo buveinę jis vėl nebesugrįš, jo namai nebepažįns jo daugiau.
- 11 Užtat negaliu leisti savo burnai tylėti: kalbėsiu dvasios skausme, skūsios gyvasties kartėlyje.
- 12* Argi aš Jūra, argi aš Jūros pabaisa, kad tu pastatei prie manęs sargybą?
- 13 Kai pagalvoju: „Mano lova mane paguos, mano guolis pasidalys su manimi skausmu“,

Gustave Doré (1832-1883)

Jobas sužino savo nelaimę

- 14 tuomet gąsdini mane sapnais ir man klaiką keli regėjimais,
- 15 idant rinkčiausi pasmaugimą ir mirtį, negu šiuos griaučius.
- 16 Daugiau nebegaliu! Amžinai negyvensiu! Pasitrauk tad nuo manęs, nes mano dienos tik rūkas.
- 17 Kas yra žmogus, kad ji taip aukštini? Kodėl kreipi į jį dėmesį!
- 18 Kas dieną jį lankai, kiekvieną akimirka jį bandai!
- 19 Kaip ilgai nepakelsi akių nuo manęs ir neatstosi nuo manęs, kol nuryšis savo seiles?
- 20 Jei ir nusidėjau, ką tau padariau, žmogaus sarge? Kodėl padarei mane savo taikiniu? Kodėl tapau tau našta?
- 21 Kodėl neatleidi mano nusizengimo ir nepanaikini mano kaltės? Juk netrukus gulėsiu dulkėse, manęs ieškos, bet manęs nebebus“.

(14)

- 1* „Mirtingasis, gimęs iš moters, trumpai tegyvena, bet vargo daug turi, pražysta kaip gėlė ir nuvysta, praskuba tarsi šešelis ir nesustoja.“
- 2 Vis dėlto į tokį įsmeigi savo akis ir eini į teismą su savimi.
- 3 Kas gali padaryti švarų daiktą iš nešvaraus? Niekas negali.
- 4 Iš tikrųjų jo dienos yra suskaitytos, tu žinai jo mėnesių skaičių ir nustatėi ribas, kurių jis negali peržengti.
- 5* Nusigręžk nuo jo, kad pasilsėtu, kol jis, tarsi samdinyš, baigs dienos darbą!
- 6 Juk medis turi vilties: nukirstas jis vėl atauga, atžalų jam netrūks.
- 7 Nors jo šaknys žemėje pasensta ir jo kelmas pelėja dulkėse, tačiau vandens kvap paliestas jis atžels ir iškleis šakas kaip sodinukas.
- 8 Bet kai žmogus miršta, jis yra bejėgis; kai mirtingasis atsikvepia paskutinį kartą, tada kur jis?
- 9 Kaip vanduo išgaruoja iš ežero, kaip upė nusenka ir išdžiūva,

- Kaip vanduo išgaruoja iš ežero, kaip upė nusenka ir išdžiūva,
- 12 taip žmogus gulasi ir daugiau nebeatsikelia. Jis pabus tik, kai dangaus nebebus, tik tada jis bus pažadintas iš miego.
- 13 O, kad paslėptum mane Seole, apsaugotum mane, kol praeis tavo įniršis, nustatytum man laiką ir mane atsimintum!
- 14 Kai žmogus numiršta, ar bus jis vėl gyvas? Per visas savo sunkios tarnybos dienas laukčiau, kol kas ateis manęs paleisti.
- 15 Tu pašauktumei, o aš tau atsakyčiau, ir ilgtumeisi savo rankų kūrinio.
- 16 Juk tada mano žingsnių neskačiuotumei, nekreiptum akių į mano nuodėmę.
- 17 Mano nusizengimas būtų užantspauduotas maiše,* uždengtumei mano kalbę.
- 18 Deja! Kaip kalnas ilgai išsilaikys su sutrupa, kaip uola pajuda iš savo vietos, kaip vanduo išgraužia akmenis, kaip staigi liūtis išplauna dirvos žemę, taip tu sunaikini žmogaus viltį.
- 19 Įveiki jį amžinai, ir jis miršta, pakeiti jo veidą ir išsiunti.
- 20 Jie vaikai pasiekia garbę, o jis to nežino; jie yra gėdoje, o jis to nepastebi.
- 21 Tik savo paties kūno skausmą jis jaučia ir tik dėl savęs jis kenčia“.

VERTĖJO KOMENTARAI

Jobo knyga

- 6,1-7,21 Jobas atsako, kad įprastas kančios aiškinimas neišaiškina, kodėl jis kenčia. Jo kančia viršija visas paprastas nelaimes ir jo santykis su Šadažu – Visagaliu – jam atrodo nutrukęs.
- 6,5-6 Jobas nesiskųstų, jeigu jam gyvenimas būtų taip malonus kaip pašaras išalkusiam gyvuliui. Jobui gyvenimas yra taip nemalonus kaip beskonis valgis.
- 6,14-23 Jobas pasmerkia savo bičiulius, palygindamas juos su wadi – sausa upokšnių vaga.
- 6,19 „Temos... Šebos“: vietovės šiaurės vakarų Arabijoje. Žr. Job I, 15.
- 6,24-30 Jobas meta savo draugams iššūkį parodyti jam, kur jis yra sukly-

dęs.

- 7,1-6 Pavyzdinis sunkaus mirtingųjų, ypač Jobo, gyvenimo aprašas.
- 7,1 „...sunki tarnyba“: karinis apmokymas, lažas.
- 7,7-11 Jobas kreipiasi tiesiog į Dievą. Jo bičiuliai to niekad nedaro. Jie pasitenkina savo kalbomis kreipdamiesi į Jobą. Jobas šaukia Dievą užuojautos, duodamos suprasti, kad Dievas ateis į pagalbą tik pavėluotai: „manęs jau nebus“ (8-oji eilutė). Pareiškimas apie Šeolą – mirusiųjų buveinę, kitur pakartotas (žr. Job 10,21-22), yra aiški nuoroda, kad Jobui nėra svetima palaiminto nemirtingumo idėja (žr. Job 14,7-22).
- 7,12 Užuomina apie pirmykštį chaosą – baisų vandenyną, Dievo apvaldytą kuriant Visatą. Jeigu Jo-

KOHELETO KNYGA

(1)

- 1 Koheleto,* Dovydo sūnaus, Jeruzalės karaliaus žodžiai.

[Žmogaus triūsas beprasmis]

- 2* Rūkų rūkas! – sako Koheletas. Rūkų rūkas! Viskas yra rūkas!
- 3 Kokia nauda žmogui iš viso jo sunkaus triūso, kuriuo jis triūsia po saule?*
- 4 Viena karta nueina, kita ateina, bet žemė amžinai ta pati lieka.
- 5 Saulė teka, ir saulė leidžiasi, skubėdama į vietą, iš kurios pateka.
- 6 Vėjas pučia į pietus, po to sukasi šiaurės link. Vėl ir vėl sukasi vėjas, vis grįždamas į tą patį sukstinį.
- 7 Visos upės nuolat teka į jūrą, tačiau jūra niekad nėra pilna. Į vietą, iš kurios išteka, upės vėl nuteka.
- 8 Visi dalykai yra labiau varginantys, negu žmogus gali apie juos pasakyti. Akis žiūrėdama nepasisotina, ausis girdėdama nepripildo.
- 9 Kas buvo, vėl bus; kas įvyko, vėl įvyks. Po saule nėra nieko nauja!
- 10 Kartais yra dalykas, apie kurį sakoma: „Žiūrėk, tai šis tas nauja!“ Betgi tas dalykas jau buvo šimtmečiais prieš mus.
- 11 Kaip dabar neatsimenama buvusių dalykų, taip pat ateities dienis būsiančių dalykų* neatsimins vėliau gyveniantys žmonės.

(3)

[Žmogaus laikai ir Dievo amžinybė]

- 1 Viskam yra metas, ir kiekvienam reikalui tinkamas laikas po dangumi:
- 2* Laikas gimti ir laikas mirti; laikas sodinti ir laikas rauti, kas pasodinta.
- 3 Laikas žudyti ir laikas gydyti; laikas griauti ir laikas statyti.
- 4 Laikas verkėti ir laikas juoktis; laikas gedėti ir laikas šokti.
- 5 Laikas išmėtyti akmenis ir laikas juos surinkti; laikas glamonėtis ir laikas nesiglamonėti.
- 6 Laikas ieškoti ir laikas pamesti; laikas turėti ir laikas išmesti.
- 7 Laikas turėti ir laikas susiūti; laikas tylėti ir laikas kalbėti.
- 8 Laikas mylėti ir laikas nekęsti; laikas karui ir laikas taikai.

- 9 Kokia tad nauda dirbančiajam iš jo triūso? 10 Stebėjau užsiėmimus, kuriais Dievas lėmė žmonėms užsiimti. 11 Stebėjau užsiėmimus, kuriais Dievas lėmė žmonėms užsiimti. 12 Visas, ką jis daro, yra tinkama savo laikui. Be to, jis taip įdiegė amžinybę į jų širdį,* kad žmogus negali perprasti nei pradžios, nei galo to, ką Dievas daro.
- 13 Taip tad suvokiau, kad žmogus neturi nieko geresnio, kaip būti laimingas ir patirti malonumo savo gyvenime. 14 Iš tikrųjų, kai žmogus gali valgyti, gerti ir savo užsiėmime rasti pasitenkinimo, tai yra Dievo dovana. 15 Suvokiau, kad visa, ką Dievas daro, išliko amžinai: nieko negalima prie to pridėti, nieko negalima nuo to atimti. Taip Dievas veikia, kad žmonės jam pagarbą jaustų. 16 Tai, kas jau buvo, dabar vyksta; tai, kas dar turi būti, jau seniai yra įvykis. Dievas pasirūpina tuo, kas reikalauja jo dėmesio.

bas būtų Jūra, ar Slibinas, jis galėtų suvokti Dievo visagalybės gelmes. Jobas nėra „tik rūkas“ (žr. 16-ąją eilutę).

7,12-21 Jobas kalba ne savo bičiuliams, bet Dievui.

14,1-22 Literatūrinis deimantiukas apie žmogaus būklę. Medis turi vilties vėl ataugti, bet ne marusis žmogus. Jobas žaidžia mintimi apie poilsį Seole – mirusiųjų buveinėje, toli nuo dieviškojo pykčio, kuris ilgai praeis. Ilgainiui Dievas jį pašauktų ir uždengtų jo nuodėmę! Bet tai tik svajonė, nes tikrovė nuožmi – Dievas sunaikina miriojo žmogaus viltį!

14,17 „...užantspauduotas maiše“: paslėptas ir užmirštas.

Koheleto knyga

1,1 „Kohelet(o)...“: paskaitininko, „...Dovydo sūnaus“: Saliamonas, (Nukelta į 4 psl.)

PSALMYNAS

23*

[Jahvė — Ganytojas ir Šeimininkas]

¹ Dovydo psalmė.

I

VIEŠPATS yra mano Ganytojas,* —
mano nieko netrūksta.
² Žaliosios pievos mane paguldė,
prie ramių tvenkinių gano.
³ Jis atgaivina mano gyvastį,
veda teisumo takais, kaip dera jo vardui.
⁴ Nors einu per tamsiausią slėnį,
nebijau jokio pavojaus, nes tu su manimi.
Tavo ganytojo lazda ir vėzdas* —
jie mane apgina.

II

⁵ Tu padėngi man stalą
mano priešams matomoje vietoje,
patėpi došniai mano galvą aliejumi* —
sklidina mano taurė!
⁶ Tik gerumas ir ištikima meilė lydės mane
per visas mano gyvenimo dienas,
ir aš visados gyvensiu VIEŠPATIES Namuose.

130*

[Prašymas atleisti ir pasigailėti]

¹ Pakopų giesmė.

I

Iš nevirties gelmių* šaukiusi tavęs, VIEŠPATIE!
VIEŠPATIE, išgirak mano balsą!
² Tegū tavo ausys atsiveria mano maldavimui;
išgirak jį ir būk gailestingas.

II

³ Jei tu, VIEŠPATIE, paisysi nuodėmių, —
Viešpatie, kas išliks gyvas?
⁴ Bet tu turi galybę atleisti,
kad tavę pagarbiai bijotume.*

III

⁵ Nekantriai laukiu VIEŠPATIES pagalbos,
ir jo žodžiu pasitikiu.
⁶ Laukiu VIEŠPATIES nekantriai,
negu sargybiniai laukia aušros —

IV

Nekantriau negu sargybiniai laukia aušros,
⁷ Izraelis telaukia VIEŠPATIES,
nes VIEŠPATIES yra gerumas,
ir jis didžiai galingas atpirkti.
⁸ Jis tikrai atpirks Izraelį
iš visų nuodėmių.

46*

[Dievas su mumis]

¹ Chorvedžiui.
Koraho sūnų. „Mergelių“ melodija. Giesmė.

I

² Dievas — mūsų priglauda ir stiprybė,
visad arti pagalba varguose.
³ Todėl nebijome, nors žemė sverdėtų,
nors kalnai griūtų į jūrų gelmę;
⁴ net jei jų vandenys šėltų ir putotų,
kalnai drebėtų nuo jų šėlimo. [Sela]

II

⁵ Upės srovės* linksmina Dievo miesta,
šventąją Aukščiausiojo buveinę.
⁶ Dievas yra jame, jis nebus sunaikintas, —
rytui auštant, Dievas ateis jam į pagalbą.
⁷ Šiautėja tautos, griūva karalystės, —
pasigirdus jo griausmui, apmiršta žemė.

⁸ Su mumis Galybių VIEŠPATS,
Jokūbo Dievas — mūsų tvirtovė!

III

⁹ Ateikite ir pamatykite, ką VIEŠPATS padarė,
pasigilinkite į jo nuostabių darbų žemėje.
¹⁰ Karus visoje žemėje jis sustabdė, lankus sutrupina.
Ietis sulaužo, skydus į ugnį sumeta.
¹¹ „Taikykites ir žinokite, kad aš esu Dievas!
Iškilius tautos, iškilus žemėje“.

¹² Su mumis Galybių VIEŠPATS,
Jokūbo Dievas — mūsų tvirtovė! [Sela]

GIESMIŲ GIESMĖS KNYGA

Pirmoji giesmė (2)

¹ Aš esu Šarono gelė,* slėnių lelija.

² [Ms] Kaip lelija tarp erškėčių —
mano mylimoji tarp merginų!

³ [Mi] Kaip obelis tarp miško medžių —
mano mylimasis tarp vaikinių.
Kaip smagu sėdėti jo pauksmėje,
ir jo vaisiai man saldūs.

⁴ Mane jis įvedė į pokylio menę,
ir jo ženklas viršum manęs buvo meilė.

⁵ Stiprink mane razinų tešlainiu,
atgaivink mane obuoliais,
nes aš sergu meile.

⁶ Jo kairioji ranka buvo man po galva,
o dešinioji jis mane apkabino!

⁷ Prisaikdinu jus, Jeruzalės dukros,
gazelėmis ar laukų stirnomis:*
nebudinkite, nežadinkite meilės,
kol ji pati neprabus!

B. Antroji giesmė

⁸ [Mi] Klausykis! Mano mylimasis!
Žitūrėk, jis ateina,
šokinėdamas per kalnus,
sparčiai bėgdamas per kalvas.

⁹ Mano mylimasis panašus į gazelę
ar jauną briedį.

¹⁰ Žitūrėk, jis stovi už mūsų sienos,
žiūri į vidų pro langus,
bando pamatyti pro pinučius.

¹¹ Mylimasis mane kalbina! Jis man taria:
„Kelkis, mano meile, mano gražioji,
eik!“

¹² Juk žiema jau pasibaigė,
lietūs praėjo ir nušiuvo.

¹³ Gelės prašydo žemėje,
atėjo metas vynmedžius genėti,
ir purplėliai jau burkuoja mūsų šalyje.

¹⁴ Figmedis augina žalias figas,
ir vynmedžių žiedai tvinsta maloniais kvapais,
Kelkis, mano meile, mano gražioji,
eik!“

¹⁵ O mano balandė, uolų plyšyje,
uolos prieglobstyje,
leisk man pamatyti tavo veidą,
ir išgirsti tavo balsą,
nes tavo balsas toks mielas
ir tavo veidas gražus“.

¹⁶ Sugaudykit mums lapas* —
tas laputes,
kenkiančias vynuogynams.
Juk mūsų vynuogynai žydil!

¹⁷ Man mylimasis, aš jam;
jis gano savo kaimenę tarp lelijų.

¹⁸ Kol atvės diena* ir pailgės šešėliai,
klajok, mano mylimasis,
kaip gazelė ar jaunas briedis
ant Betero* kalnų.

F. Šeštoji giesmė

¹⁹ [JD] Kas yra ta, kuri ateina iš dykumos,
pasirėmusi į mylimąjį?

[MS] Po obelimi žadinau tave.
Ten tavo motina kentė gimdymo skausmą su tavimi,
ten kentė gimdymo skausmą ta, kuri tave pagimdė.

²⁰ [Mi] Dėk mane kaip antspaudą ant savo širdies,
kaip antspaudą ant savo rankos!
Juk meilė stipri kaip mirtis,
aistra nuožmi kaip Seolas.

Jos kaitra yra kaip ugnies kaitra,
nenumaldoma liepsna.

²¹ Gilūs vandenys negali užgesinti meilės,
nė potvyniai jos paskandinti.
Jeigu žmogus siūlytų už meilę visą savo turta,
būtų tik paniekos vertas.

²² „Mūsų sesuo dar maža
ir jos krūtys dar mažos.
Kaip mes padėsime savo seseriai tą dieną,
kai ji bus pažadėta?“

²³ Jeigu ji yra siena,
statysime ant jos sidabrinį pylimą,
o jeigu ji yra durys,
apmušime kedro lentelėmis“.

²⁴ Aš esu siena,
ir mano krūtys yra kaip bokštai,
todėl jo akyse radau tikrą ramybę.

²⁵ Saliamonas turėjo vynuogyną Baal-Hamone, —
jį patikėjo prižiūrėti.
Kiekvienas už jo vaisius turėjo mokėti
po tūkstantį sidabrinį.

²⁶ Savo vynuogyną aš pati prižiūriui!
Tu, Saliamonai, gali turėti tą tūkstantį,
o vaisių prižiūrėtojai du šimtus!

²⁷ [Ms] O sodo gyventoja,
mano bičiuliai laukia tavo balso!
Leisk man jį išgirsti!

²⁸ [Mi] Skubėk, mano mylimasis,
būk panašus į gazelę ar jauną briedį
kvepalų kalnuose.

VERTĖJO KOMENTARAI

(Atkelta iš 3 psl.)

Dovydo sūnus, buvo laikomas išminties ir žinojimo pradininku. Užtat Šv. Rašte visa, kas susiję su išmintimi, siejama su juo. Bevardis Koheleto knygos autorius susijęs savo išminties ir žinojimo knyga su Saliamonu.

1,2 „Rūkų rūkas...“: hebraiškas aukščiausias laipsnis. Šiuo posakiu išreiškiama trapi ir laikina žmogaus būklė. Hebraiškas posakis yra perdem apčiuopiamas. Arkivysk. Juozapas Skvireckas, sekdamas lotyniškąjį Vulgatą, verčia: „Tuštybių tuštybė, sako Pamokslininkas. Tuštybių tuštybė ir visa tuštybė!“

1,3 „...po saule“: žemėje; žmogaus gyvenime.

1,11 „...buvusių dalykų... būsiančių dalykų“: kartų. Žmonės greitai užmiršta, tačiau Dievas visad atsimena.

3,2-8 Žmogaus užsiėmimus ženklina džiaugsmo ir skausmo akimirkos. Gyvenimo tragizmas kyla dėl to, kad žmogus yra įstrigęs ir nenumaldomą laiką trukmę, kuri savaime sudilina jo dienas ir metus. Koheleto kalba apie akimirkas daugiskaita — žmogaus laikas — progas daryti tai, kas reikia tuo „laiku“. Laikas — progos daryti tai, kas reikia daryti tuo „laiku“ — žmogų kamuoja ir vėda ir nerimą. Mat savo ribota išmintimi žmogus nepajėgia atpažinti visą apimantį užmojį, besikartojantį gyvenime. Atrodo, kad žmogus „laikai“ ateina vienas po kito, o visa sukasi be prasmės ratu. Hebraiškas žodis „et“, reiškiantis „laiką“ atitinka savo prasme Naujojo Testamento žodį „kairos“. Šie abu žodžiai reiškia momento išsūkį apsiprėsti, progą daryti nuosprendį.

3,11 „...įdiegė amžinybę į jų širdį“: hebraiškas žodis „olam“, čia verčiamas žodžiu „amžinybė“, gali reikšti „mislė“. Dievas įdiegė žmogaus širdį laiko trukmės pajutimą — gali patirti įvykių seką — daryti nuosprendį. Bet autorius prideda, šis pajutimas yra apgaulingas, nes neatkleidžia gyvenimo prasmės.

Psalmynas

23,1-6 Rūpestinga Dievo meilė žmogui paaiškinama ganytojo ir šeimininko įvaizdžiais. Piemuo yra atidus kaimenis (I), o šeimininkas geras savo sveičiui (II). Žr. Jn. 10,1-16.

23,1 „...Ganytojas“: Dievo, kaip savo kaimenės Ganytojo, įvaizdis yra dažnas Senajame ir Naujajame Testamente.

23,4 „...ganytojo lazda ir vėzdas“: avims ganyti ir ginti.

23,5 „...aliejumi“: kvepantis aliejus buvo naudojamas vaisėse. Žr. Mt 26,7; Lk 7,37,46; Jn 12,3.

130,1,8 Šeštoji Atgailos psalmė — De profundis — vartojama meldžiantis už mirusiuosius. Apimtas didžio skausmo, psalmininkas šaukiaš Viešpaties (I), prašydamas atleidimo už savo nuodėmes (II); kaip jis pats pasitiki Dievo gailestingumu (III), taip turėtų Izraelis laukti Viešpaties atpirkimo.

130,1 „...iš nevirties gelmių“: iš dvasinės, ne fizinės kančios.

130,4 „...kad tavęs pagarbiai bijotume“: tikėjimas, kad Dievas yra mylintis ir gailestingas, turėtų vesti žmogų ieškoti jo atleidimo ir pagarbai bijoti neįžeisti jo ateityje. Žr. Rom 2,4.

130,7-8 Izraelį atpirko iš visų nuodėmių Kristus, dieviškasis Atpirkėjas. Žr. Lk 2,38.

46,1-12 Pergalės giesmė, kurios vėraujanti mintis yra priedainis: „Su mumis yra Galybių VIEŠPATS“. Pirmasis posmas (I) apsaoko nepalaužiamą Izraelio pasitikėjimą Dievu; antrasis (II) — Dievo malonę Zionui ir trečiasis (III) — Dievo pergalę prieš pačius karus.

46,3-4 Perkeltine prasme aprašomi visuomeniniai ir politiniai lūžiai bei pervartos.

46,5 „Upės srovės...“: Dievo malonių įvaizdis. Jeruzalė nėra prie upės ir jos vandens šaltiniai yra perdem riboti.

Giesmių giesmės knyga

Raidės puslapio parašėte ženklina veikėja: [Mi] — Mylimoji, arba Sužadėtinė, [Ms] — Mylimasis, [JD] — Jeruzalės dukros.

1,14 „...hėnos“: hena — augalas, kurio balti žiedai yra kvapūs.

1,15 „...tavo akys kaip balandžių“: nuoroda ir nekaltumą ir žavumą.

1,16-17 Nors susitikimo vieta yra tik kukli piemens pastogė, ji tampa rūmams su kedrų sijomis ir kiparisų gegnėmis, kai ją papuošia jų meilė.

2,1 „...Šarono gelė“: turbūt narcizas, mėgstantis derlingąją Šarono lygumą, kuri driekiasi tarp Karmelio kalno ir Jopės palei Viduržemio jūrą.

2,4-7 Puotos menė, saldūs stalo valgiai, sužadėtinės ir sužadėtinio glamonės ženklina jų jausmų švelnumą ir jų meilės nuosirdumą.

2,7 „...gazelėmis ar laukų stir-

nomis“: šių gyvulių greitumas ir jų žavumas bei švelni jų akių išraiška iteigia meilę. Žr. Pat 5,19.

2,8-13 Scena ūmai pasikeičia. Sužadėtinė jaučia, kad jos mylimasis skubina jos buveinės link. Pasigirsta jo balsas, kviečiantis eiti pas jį.

2,14 Į sužadėtinę kreipiamasi kaip į balandę tarsi kalnų tvirtovėje — nematomą ir nepasiekiamą.

2,15 Giesmės nuotrūpa — atsakymas į 14-osios eilutės prašymą. Žr. Gg 8,13-14. „...lapes“: visa, kas gali drumsti meilės ryšį, kuris įvaizdinamas vynuogynu. Žr. 16-ąją eilutę.

2,17 „...atvės diena“: vakare, kai atvės diena. Žr. Pr. 3,8. „...Betero“: nežinoma vietovė — nežinomas žodis. Jis suprantamas įvairiai: sunkumu, kvepalų ir atnašos prasmėmis. Žr. Pr. 15,7-21.

8,5 Mylimieji vaizduojami einantys namų link. Jiedu džiaugiasi, kad mergaitės noras (žr. 1-2 eilutes) išsipildė. Sužadėtinis kalba apie jų pirmąjį susitikimą.

8,6-7 Antspaudas buvo nešiojamas priūstas prie rankos (kaip šiuo atveju) arba užkabintas ant kaklo žiedas (žr. Jer 22,24). Žmogaus gyvenime mirtis ir mirusiųjų buveinė yra neišvengiami, nenumaldomi. Galų gale jie visad laimi! Meilė yra lygiai taip pat tikra savo pergale ir prilygsta savo jėga kovoje su gyvenimo priešais. Nei vandenys gali ją užgesinti, nei potvynis gali ją paskandinti. Meilė yra brangesnė už visus turtus.

8,8-10 Sužadėtinė pareiškia, kad ji skaisči. 9-oje eilutėje ji cituoja savo vyresniųjų brolių rūpestį jos ateitimi.

Kol ji dar nesubrendusi, jie nori ją išsaugoti galimoms vedyboms. Būdamą dora, ji bus gerbiama; būdama neskaisti, ji bus laikoma užrakinta. Atsakymą ir jų rūpestį, ji laidoja savo skaisčumą ir didžiojai radusi malonę savo mylimojo akyse.

8,11-12 Šios mįslingos eilutės buvo įvairiai aiškinamos. 11-oje eilutėje mergaitė kalba apie didelės vertės vynuogyną, kuris palyginamas su pačia mergaite 12-oje eilutėje. Jos milžiniškas kraitis — tūkstantis sidabrinų — derinasi su jos vidine verte. Ji yra ta dosni mylimoji, duodanti save ir kraittį savo mylimajam, vadinamam Saliamonui, ir mažesnes dovanas savo broliams — aniems prižiūrėtojams (žr. 8-9 eilutes).

8,13 Panašiai kaip Gg 2,14-15, mylimasis prašo iš jos žodžio ar dainos, o mylimoji atsako panašiai kaip ir Gg 2,17.

Ada Sutkuvienė prie savo pluošto darbo „Auka prie Baltijos jūros“ (skiriama 1991 m. sausio 13-osios Sovietų Sąjungos tankų aukoms), William J. Bachman galerija, Munster, Indiana.

Teodoras Rudaitis nuotrauka

Ados Sutkuvienės pluošto darbų paroda

Dailininkės Ados Sutkuvienės stambios apimties aštuoni pluošto meno kūriniai šiuo metu (gruodžio 8-31 dienomis) yra išstatyti William J. Bachman galerijoje, Center for Visual and Performing Arts, 1040 Ridge Road, Munster, Indiana.

Šioje išimtinai pluošto meno kūrinių parodoje, dalyvauja dar

Marianita Porterfield iš Gary, Indiana, ir aštuonios dailininkės iš Texas bei New Mexico. Jų darbai ir kai kurios dailininkės keliauja per visą Ameriką.

Parodoje išstatyti meno kūriniai reprezentuoja labai įvairių pluoštą ir ypač sudėtingą technikinį atlikimą: audimą, pynimą, siuvimą, lopymą, aplikaciją ir t.t.

Visos parodoje dalyvaujančios menininkės yra apdovanotos daugeliu įvairių pažymėjimų. Dailininkės Ados Sutkuvienės darbai galerijoje užima centrinę vietą.

Šią ypač stiprią pluošto darbų meno parodą galima lengvai pasiekti, važiuojant I 294 iki Calumet Exit ir pasukant į pietus iki Ridge Road ir į rytus iki kultūros centro. Iš Čikagos pietvakarių priemiesčių — apie 30-40 minučių automobiliu.

Ritonė Rudaitienė